

[Faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

78

59

VIRI
AMPLISS. CONSULTISS. BRUDENTISS.
DNI

ET ANΘΡΩΠΟΘΥCΙΑ. COSS.
GRÆCORUM ATQUE GENTILIVM
IN VNIVERSVM

PRÆSIDE
JOH. ERICO OSTERMANNO

GRÆCAR. LITERARVM P.P.

publicè disputabit

a. d. 10. Decembr.

clb Ibc LVI.

M. JOH. FRIDERIGVS SCVLTETVS.

WITTEBERGÆ,

Exscripsit JOHANNES RÖHNERVS Academ. Typographus 1656.

VIRIS
AMPLISS. CONSULTISS. PRUDENTISS.
DNNN.
COSS. JUDIC. SYNDICO ET
SENATORIB. INCLUTÆ REIPUBLICÆ
TORGENSIS

DOMINIS AC PATRONIS MEIS OPTIMIS
MAXIMIS

GEMINAM HANC DISPUTATIONEM

D. D. D.

AUCTOR.

CAP. I.

Saturni nomen. Ejusdem cultus. à quibus cæperit. Testimonia Veterum. Vossii consensus. Exempla varia. Tertulliani locus. Saturni statua. Ejus apud Romanos sacra. Mos retegendi capita unde? Celtarum Saturnus. Saturnalia. Origo ἀνθρωποθυσίας. Ἀμίλκας. Patriarchæ altarium auctores. penes eos vera religio. Causæ Ἀνθρωποθυσίας. VII. conclavia in Molochi simulacro fide Hebræorum. Vossius Seldenum explicat. VII. Mithræ portæ. Geminus Molochi cultus. כמריב. ἀνθρωπομαντεία. Vallis filiorum Hinnom. Tophet. Tympanorum in sacris usus.

Aνθρωποθυσίας referenti mihi, unde nisi à Saturno ordiar? gurgite illo & heluone non unius hominis, tumulo filiorū, uti Tertull. vocat, quem omnes aræ, omnia sacra olim loquebantur. Hunc Macrobius, l. I. c. 8. & 10. & Cicero, quod satiretur annis, dictum putant. Contra ea Scaliger, Saturni nomen Thuscum esse, contendit. Qui sciunt Syriacè, inquit, id omnes concedent, quod nihil aliud Syris, ac latentem significet. Ita & סתר Hebræis latere est, unde Terra, quæ veteri linguâ dicta est Saturnia, Latium vocabatur, ut ex Marone & alijs discimus. Prætereà tanta Saturni nominis capacitas est, ut nescio, quæ aliorum omnium nomina jam tūm non præcipiat. Vossius per eundem Adamum, Noën, Abraham, & adhuc alios fortè capit, uti prolixis illis de Idololatriâ libris videre licet. Habet Diodorus lib. VI. Satur-

l. I. c. 8. & 10.
Saturnal.
l. II. de natura
Deorum.
in conject.
p. 30. & 175.

lib. I. p. 139.
lib. VI. c. 18.

l. 1. præpar.
Evang. c. IV.
l. I. c. VII.

de legib.
apoph. im-
per. de Ge-
lone.
apol. c. 9. ubi
Pamel. in
Aug. VII. de
Civ. cap. 19.
De DIS Syris
p. 181.
lib. 4. contra
Jul.
lib. 4. de
præp. Evang.
c. VII.
lib. 1. hist.
Phenic.
lib. IV.
lib. XX.
p. 330. de Idol.

num Cæli filium, natu majorem, Regem factum, homines ex
agresti, incultaq; vitâ ad mores, legesq; & humaniorem
cultum deduxisse, & imperasse maximè ijs, quæ ad Hesperum
pertinent, locis, & lib. IV. c. 5. in Sicilia, Lybia, & Italia, & in
Occiduis oris. quod & Euseb. l. 1. præpar. Evangel. innuit.
At verò idem hic Auctor de Phœnicum Theologiâ a-
gens, majus adhuc colligit, & Saturnum facit Phœnicia Re-
gem, Astartes fratrem, quam pulchram & virginem, varijs
modis allectam sibi adjunxerit, atq; ex eâ multam subolem su-
stulerit. Unde vel ex hoc fidem nostram firmare possu-
mus, Saturni memoriam & simulacrum apud Syros &
Phœnices, & familiare, & summo olim honore celebra-
tum esse. Quin imò sub Molochi nomine cultum Pœ-
nis, Saturnum, Hebræorum magistri, & tota eruditorum
natio asserit. Ita Plato, Plutarchus, Tertull. Diodorus
Siculus apud Vivem. Infantes sive pueri, inquit Seldenus,
utrisq; erant hostiæ communes, & nefanda illa Sacra è Syria
in Europam videntur migrasse, & in Africam. Porro Sacra
hæc Pœnorum à Syris istis manasse confirmat tiliarum, & tym-
panorum apud hos solemnis usus, quem Plutarchus & de
deuoi-
daquovias describit. Lamenta puerorum & parentum inter
mactandum ex audiri, piaculum erat. Unde licet gentiles
non tantùm Saturno, sed & Jovi, Dianæ, Baccho, Marti,
Palladi, Argaulidi, Diomedii humano sanguine litarint,
uti Cyrillus & Euseb. ex Diodoro, Dionysius Halicarnass.
Manethone, & alijs id edocet. tamen Phœnices, sive Ca-
nanzos (quibus accolæ Judæi) & ab eis prognatos Car-
thaginenses propriè Saturno immolasse homines ami-
cissimos, & pueros suos, maximè in gravi aliquâ calami-
tate, docet Euseb. Philo, Curtius, & Diodorus. Nec
Vos-

Vossius quidem abnuit sub Molochi nomine cultum Saturnum Pœnis & Phœnicibus. Ubi tamen per Saturnum non Regem Italum, aut Jovis Cretici patrem, nec Adamum aut Noachum, sed nec Saturni stellam; verum aliud Numen capias. Nam neq; nos Saturnum strictè ex vulgari Romanorum & Græcorum usu æstimamus, at ex more Orientis Baalem & Molochum, i. e. Saturnum, naturam magis cœlestem, maximeq; Solarem volumus. Nam iste Orientis Saturnus Moloch & Baal, longè latius patuere, quàm illorum Saturnus Romanis ac Græcis. Baal & Bel esse Saturnum, Saturnum autem Solem docet nos Servius in 1. Ænæid. Ipsum audiamus. *Assyrios constat Saturnum (quem eundem & Solem dicunt) Junonemq; coluisse, quæ nomina etiam apud Afros postea culta sunt. Unde & linguâ Punicâ Bal Deus dicitur. Apud Assyrios Bel quâdam sacrorum ratione & Saturnus & Sol vocatur. Ita Damascius in Isidori vitâ apud Photium: ὅτι Φοίνικες καὶ Σύροι τὸν Κρόνον Ἡλ καὶ Βῆλ καὶ Βολάθην ἐπονομάζουσι. Phœnices & Syri Saturnum vocant El, Bel, & Bolathen. Ut ergò Phœnices ac Syri Moloch: Ita & Pœni Saturno, qui idem ac Moloch, Sol nempè cum cœlo & inferiori naturâ, victimas humanas maclarunt. Porphyrius de abstinentiâ animal. Φοίνικες ἐν ταῖς μεγάλαις συμφοραῖς ἢ πολέμων, ἢ αὐχμῶν, ἢ λοιμῶν ἐθύοντο τῶν φιλοτάτων πνα ὀπιψηφίζοντες Κρόνον. Phœnices magnis in cladibus vel bellorum, vel æstus, vel pestilentie sacrificabant charissimorum quempiam Saturno, communibus ad hoc suffragijs addictum. Subijcit dehinc, plenam exemplorum esse historiam Phœniciam à Sanchuriathone scriptam, è linguâ autem Phœnicia è Philone Bibliensi græcè redditam. Ita & Eusebius oratione in Constantini Cæsaris laudem. Κρόνω γὰρ Φοίνικες καὶ ἕκαστον ἔτος*

A 3

ἔθρον

ἑδύον τὰ ἀγαπῆται καὶ μονογενῆ τῶν τέκνων. *Phœnices Saturno quot annis sacrificabant dilectissimos, ac filios unicos.* D. Athan. oratione adversus Græcos. Φοίνικες, inquit, καὶ Κρήτες τὸν Κρόνον ἐν ταῖς τέκνοθυσίαις ἔδρῆσκουσιν. Et quibus nulli liberi, ij à pauperibus emebant, ut maclarent, quod à Plutarcho docemur. Ad Tiberij usq; tempora durasse impium illum morem in Africà scribit Tertull. apol. c. IX. *Infantes penes Affricam Saturno immolabantur palam, usq; ad proconsulatum Tiberij.* Ubi verò alij proconsulatum, Scal. in epist. ad Casaub. proconsulem legit. Nam, quum Tiberius, nec unquam pedem in Africam tulerit, multò minus proconsul ibi factus, eruditum illum Afrum hæc omnia latuisse suspicemur? Ac jam tum in foedere, quod icerunt Carthaginenses & Gelo Tyrannus Syracusanus cautum erat, ὅτι καὶ τὰ τέκνα παύσσονται τῷ Κρόνῳ κατὰ δύοντες. quod refert Plutarchus περὶ Ἰσίδου τοῦ ἱεῖος ἑαδῖως τιμωρομένων. Recitat Vives ex Diodoro Siculo statuam æneam Saturni Africanis fuisse magnitudine enormi, cujus manus in terram desinebant, adeò contortæ & compositæ, ut qui pueri ei admoverentur, in igneam foveam inciderent. Romæ omnibus alijs Dijs, Saturno & Honore exceptis, operto capite sacrificabatur. Cælius Rhodiginus refert. *At qui Saturno rem divinam obibant, capita retegebant dicebanturq; lucem facere.* Nam Saturno Veritati oculi nesciæ, præsidenti, & honori, qui non nisi illustris esse debet, Vetustas nihil opertum sivit. Plut. in probl. Inde natus mos apud Romanos, ut qui dictos jam Deos sequerentur, senes nempè & aliquo officio ac honore defunctos, nudo capite, & detracto pileo exciperent. Hanc consuetudinem & Germani, Itali, Galli ab eodem

l. XX. c. 12.

eodem populo adhuc frequentant. Tandem & Celtis
 cultum Saturnum testis est Dionys. Halic. lib. 1. antiquit.
 Rom. & Cic. in III. de natura Deorum. *Saturnum vulgò*
maximè ad Occidentem colunt. Quo nomine v. ijs venerit,
 non satis liquet. Alij Sater, vel Satar dictum ex eo colli-
 gunt, quum septimus dierum nobis *Saterdag.* At hæc
 appellatio rectius ex Latino Saturni nomine fuit. Anti-
 quissimum Saturnaliorum festum servorum immuni-
 tati sacrum erat. Nam per id tempus servitio soluti, ve-
 lut usurariam quandam libertatem habuere, & festivè se-
 gesserunt. Athenæus scribit: *ταῖς τῶν Κρητίων ἡμέραις ἔθος ἦν*
Ῥωμαίων παισὶν ὄσταν τὰς οἰκίας αὐτὰς τὰς τῶν οἰκετῶν ἀναδεχο-
μένους λειτεργίας, Saturnaliorum diebus, moris est Romanis
 præbere servis convivium, sicut ipsi servorum officia
 subeant. Velut ergò *Ἀνθρωποφυσίας* origo à Syris capit,
 & ad coloniam Syiorum, Phænices transijt: ita ab his ad
 Carthaginenses Phænicum colonarios & alios multos
 perrexit. nam *Ἀμίλκων* Cathaginenses veneratos esse me-
 minit Athenagoras in legatione. Et forte Amilcas, ab
 eodem quo Moloch fonte deducendus. Ultraq; pura pu-
 ta Hebraica seu Punica sunt, si quis initia spectet, & Re-
 gem denotant. Patriarchas, à quibus ortum tra-
 hunt gentiles, sacrificijs divinis altaria constituisse, ali-
 unde scimus. Ac jam tum ante ipse Noah, præco Justi-
 tiæ, altare erexit, in quo sacrificia divino Numini obtu-
 lit. Quem secuti filij ac nepotes, hos ritus à Deo tradi-
 tos, per omnes terras dispersi, ad posteròs transmiserunt.
 & mansit aliquamdiu non tantum apud Semi, sed & Ja-
 pheti (fortè & Chami) posteròs incorrupta religio, do-
 nec plarium, ideoq; falsorum Deorum cultus in ejus
 ocum succresceret; sed & tunc quoq; mutato deo man-
 sere

Wolffg. La-
zium de Rep.
Rom. I I X.
c. XIV.

Athen. lib.
XIV.

“

“

Lipsi Satur-
nal. & Stuc-
ki Antiquit.
conviv.

Inde in Italiam
transijt.
et per Italiam
perrexit.
et per Italiam
perrexit.
et per Italiam
perrexit.

fere ritus & Ceremoniæ, à pio usu ad impium translata.
 magnum adversus ipsos testimonium acceptæ veritatis,
 sed per injustitiam detentæ. Nunc verò ubi satis diu vi-
 guissent hæc sacrificia apud gentes, exiguum, imò & in-
 dignum tanto Numini putarunt, brutorum sanguine
 placare offensum. summam victimam convenire sum-
 mo Deo. At Moloch aut Saturnus, summus Deorum
 ijs erat. nec excellentius quicquam homine terra alit,
 nec parentibus charius quicquam liberis. Ita igitur ha-
 buerunt gentes, non melius posse se summum demere-
 ri Deum, nisi ubi liberos immolarent suos, vel in hære-
 dum ac patriæ spem natos. Verùm adhuc omnia rectius
 haberent, modò inter gentes Dei ignaras constitisset hoc
 abominationis genus, nec effractis clathris ad ipsum Dei
 populum, hujusq; Duces & Reges erupisset. Primi o-
 mnium accesserunt Ammonitæ, qui semen suum, aut
 liberos obtulerunt cremandos Moloch & Baal. paren-
 tes quidem, at alia omni re potius, atq; prole digni. Ple-
 na exemplorum Scriptura Sacra. Cæterùm quæ forma
 Idoli fuerit, Hebræi passim atq; hunc ferè in modum de-
 scripsere; *fuit Moloch imago concava, habens septem conclav-
 ia. Unum aperiebant similæ offerendæ, aliud tur turibus, ter-
 tium ovi, quartum arietis, quintum vitulo, sextum bovi. Qui
 verò volebat offerre filium, huic aperiebatur septimum cubi-
 culum, & facies hujus Idoli erat, ut facies vituli. Manus plane
 dispositæ ad recipiendum ab adstantibus &c.* Licet verò hanc
 exactissimam Fagij de Moloch descriptionem ex libro
 Jalkuth, cujus auctor R. Simeon, desumptam, minus pro-
 bet Seldenus, imò vereatur, ut fidem suam liberent, qui
 septem Molochi conclavium auctores primi exstiterint;

*notis in chal.
 deam Leviti-
 ci paraphra-
 sin.
 de DIs Syris
 c. VI. p. 170.*

com-

commodam tamen hujus rei rationem subministrat *l. II. de Idolol.*
Vossius, qui hæc conclavia ad modum Solis & Lunæ, *p. 331.* ut
& reliquorum Planetarum comparata esse judicat,
Moloch enim nihil aliud ac Baal, seu Belus, i. e. ipsum
Solem notat, cui Oriens quondam summos detulit ho-
nores. Unde & ultimum Solis cubiculum, optima
mansit victima, homo. Licet enim ex reliquis concla-
vium largitionibus multum honoris accessit Soli, pro-
prius tamen hic illi honos, quam offerretur homo.
Hoc scilicet metuit Seldenus, ne Molochi sacra cum
ceremonijs Mithræ confundantur. cui itidem septem
sacræ portæ numerum Planetarum referentes fuere, de
quibus Celsus apud Origen. lib. V. eidemque Viros, pa-
riter & foeminas, uti & pueros mactatos Photius in vitâ
Anasij. cod. CCCLVII. afferit. Præterea duplicem me-
morant Idoli cultum. alterum, quo prolem suam per
ignis flammam traducebant Parentes, atque hoc pacto
Numini lustrabant, qualis idololatria interdicitur Deut.
XIX. com. 10. Alij Pyromantiam nominavere. Di-
versum ab hoc ritu immolationis genus fuit, quo filios
filiasque immaniter mactatos cremabant. Prioris ori-
go inde fortè emanavit, quod qui jurarent olim, adstru-
erentque immotam dictis fidem, ignem pertransivere.
Hoc *πῦρ διαγῆεν* vocat Sophocles in Antigone: Et in-
numera de illa puerorum transiitione in Scripturis pro-
stant exempla. Levit. XIX. 2. Reg. XVI. com. 3. & XVII.
com. 17. Ubi ergò sacræ literæ traductionem vocant,
ibi Vossius non cremationem, sed tantum deductionem
inter duas pyras capit. At verò & præter hanc februa-
tionem vivicomburium charissimorum pignorum, & *329.*

*Tarich. W.
Schikardi p.
126. & seq.*

*D. Cyrillus
adversus Ju-
lianum,
lib. X.*

*lib. II. de
Idol. c. V. p.*

B

ex-

ex flore populi in omnibus familijs libenter admittit. Sacerdotes hujus Idoli, ut & aliorum Numinum כמריים dicuntur, quos D. Kimchi ideò dictos putat, quia nigri induiti vestibus. LXX. χαμαριν & ισρεϊς reddunt. Forte illorum curas ανθρωπομαντεια exercuit, i. e. divinatio ex mactatorum hominum visceribus, de qua stupenda congescit Camerarius. Ita ex allegato capite Regum de loco immolationis instruimur. Nuncupatur ibi vallis filiorum Hinnom, quod hebraeis est גי בני הנם vel גי בני הנם ubi multus inter sacrificia puerilia lamentis locus. Ne tamen tangerent parentes gravissimi illi ejulatus, tympanis omnis vicinia personabat. Inde loco alterum nomen accessit Tophet à תוף, quod tympanum notat, Ab Hinnom, vel potius תופת תיבן תיבן την Γένναν Evangelij scriptores habent. Et locum, qui inferorum poenas refert, indicant.

hor. succif.
c. LXI.

CAP. II.

Unde origo immolationis puerorum apud Phœnicēs. μνογονής. Iesd. Vossius Eusebi locum examinat. Said-Aben Batrich. Iphigeniæ immolatio. Idome- nei factum. Jephthæ votum recitatur. Usus תיבן. Finis Ανθρωποθυσίας.

Exposuimus hætenus, per quas gentes potissimum cæperit ανθρωποθυσία, nunc unde, & quo auctore constet, ostendendum. Phœnicum annales si consulamus, horrendi illius sacrificij, puerorum mactationis inquam, facile observabimus originem. Tradidit ex illis Prophyrius ab Eusebio adductus: Κρόνος ταινον, ὃν οἱ Φοίνικες Ἰσραήλ προτιγορεύσει βασιλεύων τῆς χώρας (Φοινίκων) καὶ ὑστερον

lib. i. prepar.
Evangel.

ὑπερον μὲν τὴν τῆ βίβ τελευτὴν εἰς τὸν τῆ Κρόνου Ἀστὴρα καθερωθεῖς,
ἐξ Ἀπιδωρίας Νύμφης Ἀνωβρετ λεγομένης, ἣν ἔχων μονογενῆ: ὃν
Ἀδ' τῆ το Ἰσθδ' ἐκαλῶν, τῆ μονογενὲς ἔτις ἐπὶ καὶ νῦν καλεσμένον
παρὰ τοῖς Φοίνιξι κινδύνων ἐκ πολέμων μεγίστων κατειληνθότων τὴν
χώραν, βασιλικῶ κοσμήσας, χήματι τὸν ἦν, βωμὸν τε καὶ σκευασί-
μενον, κατέδυον. *Saturnus igitur, quem Phoenices Israelem no-*
minant, quemq; post obitum in astrum ejusdem nominis conse-
crarunt; quum ijs in locis regnaret, ac filium unigenam ex nym-
phâ quadam indigena, nomine Anobret, haberet, quem propte-
rea Jeoud dixere vocabulo bodieq; unigenam notante lingua
Phœnicia, quumq; in gravissimum belli periculum regio inci-
disset; illum ipsum regio ornatum habitu in arâ ad hoc exstru-
ctâ immolavit. Ex hac recensione tria notamus. Israël
esse Phœnicia Regem vetustissimum, eundem ac Satur-
num, fuisse Israeli filium *μνογενῆ*, unde Jeoud dictus sit
Phœnicibus, hunc esse à Parente immolatum. Mirum,
nisi Abrahamum & Isaacum filium respiciat commen-
tum illud. Quum enim percrebuisset Patriarcham au-
toritate divini Numinis instituisse hujus generis ritum,
oblato filio, quem unicum habebat, eumq; charissi-
mum, aut certè id agitasse saltem animo, facile factum
est, uti perverso & mulandi studio propagaretur deinde
ad alias quoq; gentes infelix *ἀνθρωποθυσία*, quo nullum
crudelius, aut inhumanius magis hominum generi fa-
cinus incubuit. *μνογενῆς* Isaacus, aut filius unicus ap-
pellatur à Porphyrio Jeoud, & à Philone. Ita & in li-
bro Creationis Isaac *יִצְחָק* dicitur. Ubi ipsum Jeoud
ferè integrum legimus. Nam solâ dialecto hæ lingvæ, si
Viris magnis credimus, invicem discrepant. Et quod
mireris, in Orphaicis *אֵלִי יְהוָה*, quæ Onomacriti censentur,
Abraham *μνογενῆς* pater pro filio, imperitè dicam

in Pröl. 5
t. VI. p. 189

an ridiculè ponitur. Id quod Illustriss. Scaliger ad Græcorum fragmenta observat. Sic Israel dictus futi-
eorum Theologia, qui Israelis avus, egregio documen-
to, sacram historiam à profanis Scriptoribus multis
modis interpolatam, & falsò sæpe narrari. De rebus
Judaicis certò id asserunt Strabo, Justinus, Diodorus
Siculus ac alij passim. Cæterùm Deum, Mosen, patri-
archas nullo habebant discrimine, nec rarò verba & res
sacras ad impia Magorum opera applicabant. Ex hi-
storijis in tabulas sacras relatis nova Numina, & cultus a-
lios formabant. Id generis alia apud Seldenum inve-
nies. Ut ut verò omnia, quæ de præsentis Eusebij loco
retulimus, non improbet Vossius, neq; tamen temerè
super istis cum aliquo se pugnaturum præcipit. Esse rem
angustam, & quæ facile scrupulum legenti iniiciat. Quis
enim credat parentem gentis vicinæ & exosæ maximè,
Israëlem, pro summo Numine, hoc est, Molocho aut Sa-
turno cultum esse Phænicibus. Non igitur *Ισραήλ*, sed
potius uno verbo *Ιλ* legendum conijcit. Causam hujus
lectionis dat hæc: Sæpe compendijs literarum usus, *Ιλ*
pro *Ισραήλ* scripsisse. At hic longè alia ratio, & vana
omnis literarum extensio. Quod enim Phænicibus,
IL, Hebræis *EL*, ex decem Dei nominibus unum fuit.
Et Saturnum non Israelem, sed Ilum dixisse Phænices
auctor Sanchoniathon apud Eusebium eodem libro me-
morat: Verba ita habent: *παραλαβὼν δὲ ὁ Οὐρανὸς τὴν τῆς
πατρὸς ἀρχὴν, ἀγεται πρὸς γαμὸν τὴν γῆν, καὶ ποιεῖται ἐξ αὐτῆς
παῖδας δ. Ἴλον, Ἴν καὶ Κρόνον, καὶ Βέτυλον, καὶ Δαγών, ἵς Ἰσι Σίτων
καὶ Ἀτλαντα*. Cælus autem, ubi paternum accepit impe-
rium, Tellurem duxit uxorem, ac filios ex eâ genuit qua-
tuor; Ilum, qui Saturnus dictus est, & Betylon, & Dago-
nem

nem, qui aliàs Sito, & Atlantem. Apertior iste locus Sa-
 choniathonis ibidem. Οἱ δὲ σύμμαχοι Ἰλίου Κρόνου, Ελωείμ
 ἐπεκλήθησαν, ὡς ἂν Κρόνιοι ἔσσι ἦσαν οἱ λεγόμενοι ὅτι Κρόνος
 Socij autem Ili, qui idem Saturnus erat, Eloim, quasi Sa-
 turnios appellarunt à Saturno. Et agrè quidem hanc
 conjecturam exuet Vosius, si quod ipse asserit, Grotium
 in familiari sermone ducem & hujus loci interpretem
 genuinum accepit. Ac tandem nusquam ad Abraha-
 mum, sed ad Sheruchi ævum, si Said Aben Batrich apud
 Seldenum credimus, feralis illius ritus initia revocanda
 sunt. Scripsit librum Said Aben Batrich, ubi historica
 plurima de festis, æris, Patriarchis, alijsq; rebus conges-
 sit. Nomen ab auctore, libro inditū, *תורת אבות* invol-
 vens *gemmam*, seu *theca gemmaria*. In immensum, ait ille,
 Sheruchi ævo errarunt homines, & invaluit idololatria,
 & immolabāt filios & filias suas Dæmonijs. Vide omninò
 Seldenum & Schedium, Abrahami Isaacum & Jephthæ fili-
 am offerentis exemplum fabula de Iphigenia longè ali-
 ter tamen, refert. Epiphan. hæresi LV. quæ est Mel-
 chidecianorum. *Ἐν δὲ τῇ Σεβαστῇ τῇ ποτὶ Σαμαρείᾳ καλε-
 μένῃ, τὴν θυγατέρα Ἰεφθᾶς Ἰεσπαῖσαντες ἔτι ταύτην τελετὴν καὶ
 ἔτι ἄγρον.* Sebaste verò, quæ olim Samaria diceba-
 tur, Jephthæ filiam divinis honoribus consecrarunt; in
 cujus memoriam solemne quotannis festum celebrant.
 Festi hujus originem ex Jud. XI. cognoscimus. Ex Ἰέφθαις,
 quomodo filia sit à Patre dicta, corruptum est Ἰφίς, &
 ex hoc *ἀνασσα*, conflatum Iphianassa; & quum genita ex
 Iphe aut Jephthe, dicta est Iphigenia. Dedit hæc historia
 Homero occasionem simile quid de Agamemnone &
 Iphigenia excogitandi. Quanquam Phanidemus in re-

“
 “
 “
 in prol. c. III.
 p. 47.
 De Dis Ger-
 manis
 c. XXXI.
 p. 577.
 “
 “
 “

B 3 bus

bus Atticis scribat Iphigeniam non immolatam esse, sed
Dianæ misericordia in ursam versam, neminem tamen
assentientem habet. Ac Nicander quidem in Juvenecam,
alij in cervam, alij in anum edentulam transferunt. Vide-
mus tamen ex hoc commento, nomen & sexum Iphige-
niæ sapere historiam de filia Jephthæ, quæ vera est Iphige-
niæ à Patre oblata. Catastrophe verò illa de substitutâ
pecude cervâ, catastrophæ sacrificij Abrahamici præ-
sentat, dum loco Isaac arietem immolarit parens. Nu-
merò mihi geminum quippiam Idomenei incidit.
Neptunus Idomineo in patriam è Trojano bello redu-
ci eam immisit tempestatem, ut voverit, omne illud,
quicquid primum è navi ipsi obviaret, Neptuno sacrum
maneret. Mox, ubi primus filiorum ei occurrit, eun-
dem Neptuno sacrificat. Quod facinus Creenses, quo-
rum Rex fuit, adeò advertit, ut & exilio eundem mul-
tarint. Quia verò paucis voti Jephthæ meminimus, li-
bet penitus indagare, num immolarit filiam holocau-
stum Jephthæ, num alio pacto eam consecrarit Deo?
Forte Conjunctio γ hic non copulativa sed disjuncti-
va est, ut sensus sit: Aut immolabitur Domino holo-
caustum, si ejusmodi generis sit, ut immolari possit,
aut si non offerri dabitur, erit alioquin Deo consecra-
tum. Verùm id contra mentem ipsius textus est, nam
& vis $\tau\delta$ γ propria copulativa, non disjunctiva est, & e-
xempla, quæ citantur, ab hoc loco prorsus sunt aliena.
Ibi enim disjunctio est in exemplis disjunctis, non sub-
ordinatis. Hic verò, qui aliquid Deo holocaustum
offert, is eo ipso illud consecrat. Non hæc diversa
sunt, quæ toto conveniunt genere. Ita porrò com. 39.

Verba

Verba contextus id efflagitant, & exsecutus est in eà votum, quod ipse voverat. Schedius hæc verba ita explicat. non quòd sacrificaverit filiam, verùm quod dicaverit, & primam sui voti partem impleverit. Idem per idem. Non noverat (ita Gerhard. legit) Jephthæ filia Virum, quum immolanda esset, Tum ^v non cognoscere Virum, ponit actum, non votum Virginitatis, aut consuetudinem abstinendi à matrimonio. Virginitatem hanc suam deservit, non tamen exclusivè. Et tandem, quod dicitur ascendisse filias Israël לתנור ל cum filia Jephthæ, sive confabulari sive lugeri interpreteris תנור causæ nostræ nihil officit. ascenderunt ad confabulandum, non cum, sed de filiâ Jephthæ, ita Brochmannus, ad lugendum i. e. in gratiam ac honorem filia Jephthæ. uti Danhavverus explicat. Utrumque consulet, qui plura de hæc disputatione desiderat. Denique non ad nudum Abrahami exemplum, aut aliquorum impiorum Regum factam fuisse hanc concremationem Franzius colligit. Aliud adhuc fuisse demonstrat, Messia nempe sacrificium, quod his ritibus adumbratum sit. Verùm hanc lampada Dominis Theologis haud inviti tradimus.

T A N T U M.

Ad

Ad
Præstantissimum Dn. Respondentem,
M. JOHANNEM FRIDERICUM
SCHULZIUM,
Disputationis auctorem.

TE Latia, SCHVLZI, dudum optavere
Camæna
Hospitium pariter delictumq; suum:
Argutumq; tibi donarunt texere carmen,
Quod vel Naso probet, vel legat ipse
Maro:
Nec minus & Musæ dispertivere Pelasgæ,
Attica quicquid opum, quicquid Jonia
habet;
Ingredere hanc felix aciem, duraq; patrare
Miles adhuc, qui Dux, bella, brevi ipse
geres.
Ausonia ornarunt dudum tua tempora laurus;
Carpitur ex Grajis ista corona jugis.

AUGUSTUS BUCHNERUS.

✓
00 A 6436

ULB Halle 3
004 931 300

KD 18

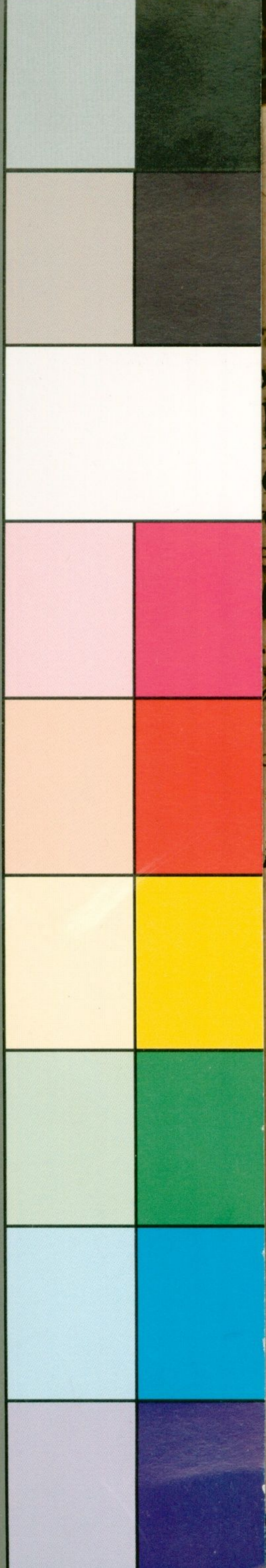

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

78 59

AMPLISS. CONSULTIS
DNI
COSS. AICIA. 2200
QUE GENTILIUM
VERSUM
ESIDE
DOMINIS AG PATRON
OSTERMANN
ERARUM P.P.
disputabit
Decembr.
LVI.
CUS SCULTETUS.
BERGÆ,
RHS Academ. Typographus 1656.

